

# Frihedens land

## Mulighedernes sted 2.0



**Viggo Mortensen**  
**GAMMELGAARD**

# Udkantsdanmark

Mulighedernes land, frihedens sted

OPPROR  
FRAUD  
KANTEN



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Hvorfor flytte til udkanten?



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Beliggenhed



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Proportionerne



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Naboer



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

---



# Natur



**AARHUS UNIVERSITET**

**DET TEOLOGISKE FAKULTET**

---

# Historie



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Mennesker og kultur



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Den lokale folkekultur



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Plads til familien



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Fra jord til bord



**AARHUS UNIVERSITET**

**DET TEOLOGISKE FAKULTET**

---



# Vi spiser helst ikke noget der har rejst mere end 10 km



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Naturparken



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Dyr



**AARHUS UNIVERSITET**

**DET TEOLOGISKE FAKULTET**

---

# Herlighedsværdier

## Hestens bløde mule



## Høst

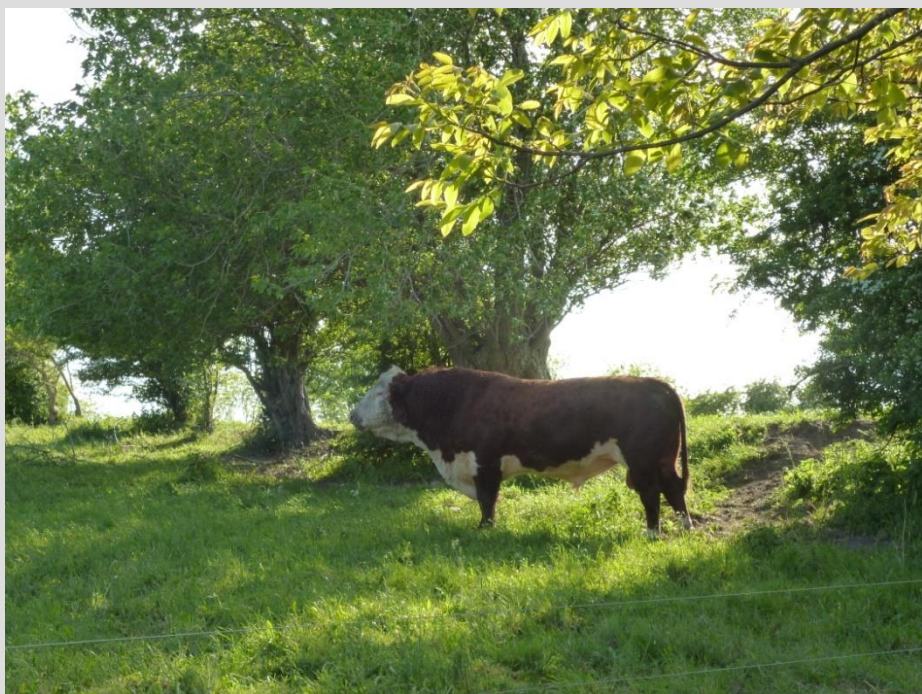


AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Plads



**AARHUS UNIVERSITET**

**DET TEOLOGISKE FAKULTET**

---



# Hvad laver I om vinteren?



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Hvorfor tale om oprør?

Der går et spøgelse gennem Europa...  
Centraliseringens spøgelse



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Hvorfor tale om oprør?



- Folk er vrede
- For at slå igennem
- Skru op for retorikken
- Et spøgelse går gennem verden

# Hvorfor tale om udkant?

- **Ukært barn har mange navne**
- **Den negative diskurs er vokset:**
- **Territorial stigmatisering og kakofemisme**
- **Mediernes medansvar**
- **Udkantslitteratur**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Shitstorm vs Lovestorm

## Shitstorm



## Lovestorm



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Mulighedernes land 2.0

**Moddiskurs:  
De gode historier**

**Realdanias  
projekt**

**2.0: Nyt niveau**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Vi er ikke alene

## Mange andre initiativer

- **Danmark på vippen**  
<http://danmarkpaavippen.dk>
- **Udkant på forkant**
- [www.paaforkant](http://www.paaforkant)
- [www.flyttiludkantsdanmark.dk](http://www.flyttiludkantsdanmark.dk)
- **m.m.fl**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Hvad er i dag det vigtigste folkelige problem?

- **Indvandring/integration**
- **Konkurrencestats angreb på naturlige livsformer og velfærdsstaten**
- **Spændingen mellem centrum og periferi**



ARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Det handler om Sammenhængskraft



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Globaliseringen og dens spisevaner



- **Centralisering**
- **Funktionalisering**
- **Urbanisering**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Udkantsmanifest

Hvis hele Danmark skal være beboet, så skal vi se på

- **Planloven**
- **Udligningsordningerne**
- **Infrastruktur**
- **Landevejsprincippet**
- **Mobil og IT dækning**
- **Undervisning og uddannelse**
- **Lige adgang til sundhed**
- **Kapitaltilførsel til udkanten**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

---

# Man skal ud til kanten for at komme ind til kernen

- **Grundlaget:**
- **Menneskesyn**
- **Natursyn**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Oprør fra Midten

## En behovsbaseret samfundsfilosofi



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Oprør fra udkanten

## En samfundsfilosofi baseret på de menneskelige grundvilkår



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# K. E. Løgstrup: Det førkulturelle



- **“Kravene der stilles til os om hvad vi skal gøre, hvilke mål vi skal sætte os og tilstræbe, og hvad vi skal lave om på, stilles alle sammen inden for vilkår, som det ikke står til os at lave det bitterste om på. Men det er akkurat fra de grundvilkår, som det ikke står til os at lave om på på anden måde end ved at ødelægge dem, at det etiske modlys falder ind over vore handlinger, mål og bestræbelser.”**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Tillid

**Social kapital: Giver samhørighed og fremmer samarbejde**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Andre erkendemåder og vidensformer

**Uden for Myldretid**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

**Optimisme:**

**Det kan vende**

- **Fænomenologisk beskrivelse af dagligdags livserfaring**
- **Æstetisk erfaring**
- **Kunstnerisk indsigt**
- **"Hvis tingene ser så sort ud, er pessimisme en luksus, som vi ikke har råd til"**

# Opgør med et regel- og udliciteringsdanmark

- **”91-årig tagrende-forbryder vinder over Arbejdstilsynet”**
- **”Det er indernes skyld”. Et eksempel på udlicitering**
- **”Krisen har øget afstanden mellem eliten og alle de andre”**
- **Den Djøficerede ledelsesform: Regnearket og grønthøsteren**



# Opgaven:

At finde den rette balance mellem pligt & rettighedssamfundet, mellem lighed & frihed, mellem centrum og periferi.

- **Fra et pligt og ansvars samfund til et**
- **rettighedssamfund**

- Den uafslædelige spænding mellem**
- **frihed**
  - **&**
  - **lighed**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Folkeuniversitetet

## En unik dansk tradition – også på Ærø



AARHUS UNIVERSITET

---

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Folkeoplysning og/eller forskningsformidling

**§ 46. Formålet med Folkeuniversitetets virksomhed er gennem folkeoplysende undervisnings- og foredragsvirksomhed at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater samt fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.**



AARHUS UNIVERSITET

---

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# *Træk af den folkelige Universitets undervisnings historie i Danmark*



AARHUS UNIVERSITET

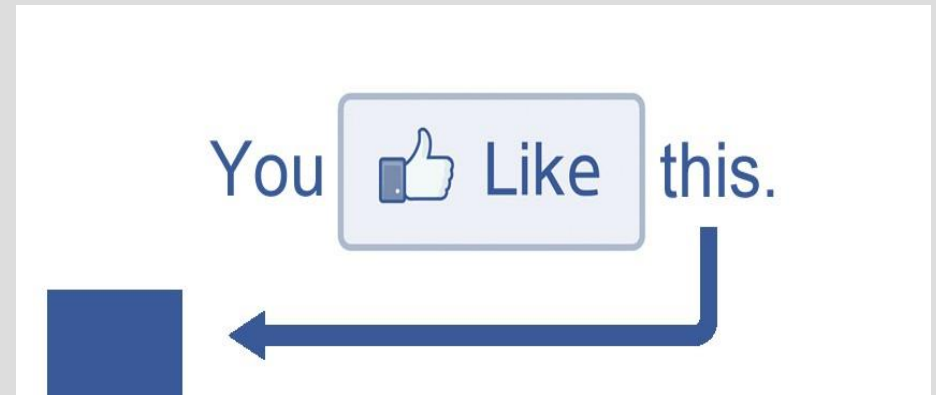
---

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Dannelse kommer før uddannelse

Videnskabens træ.  
Aarhus Universitet



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Folkeuniversitetet grundlægges 1898

*Bjørn Tell Persson*

**Folkeuniversitetsforeningen**  
*Indes afholdt afholdt*  
**Forelæsningsrækker,**  
bestående af 6 Forelæsninger med efterfølgende Samtaleforening  
kl. 8-10 Aften

**Prof. P. la Cour:** Tiden.  
*Forelæst af L. E. Sørensen og efterfølgende af B. Tell Persson*

**Cand. mag. Verner Dahlerup:**  
Hovedpunkter i det danske Sprøges Historie.  
*Forelæst af L. E. Sørensen og efterfølgende af B. Tell Persson*

**Cand. med. Vilh. Jensen:**  
Bakteriernes og deres Liv.  
*Forelæst af L. E. Sørensen og efterfølgende af B. Tell Persson*

**Prof. Dr. Cl. Wilkens:**  
Det produktive Arbejde og dets Betingelser.  
*Forelæst af L. E. Sørensen og efterfølgende af B. Tell Persson*

Prisen for en Forelæsningsrække er 1.00 Kr.  
Medlemskab af Foreningen 1.00 Kr. for 1 Aar. Medlemskab for 3 Aar 3.00 Kr.  
Medlemskab for 5 Aar 5.00 Kr. Medlemskab for 10 Aar 10.00 Kr.  
Medlemskab for 15 Aar 15.00 Kr. Medlemskab for 20 Aar 20.00 Kr.  
Medlemskab for 25 Aar 25.00 Kr. Medlemskab for 30 Aar 30.00 Kr.  
Medlemskab for 35 Aar 35.00 Kr. Medlemskab for 40 Aar 40.00 Kr.  
Medlemskab for 45 Aar 45.00 Kr. Medlemskab for 50 Aar 50.00 Kr.  
Medlemskab for 55 Aar 55.00 Kr. Medlemskab for 60 Aar 60.00 Kr.  
Medlemskab for 65 Aar 65.00 Kr. Medlemskab for 70 Aar 70.00 Kr.  
Medlemskab for 75 Aar 75.00 Kr. Medlemskab for 80 Aar 80.00 Kr.  
Medlemskab for 85 Aar 85.00 Kr. Medlemskab for 90 Aar 90.00 Kr.  
Medlemskab for 95 Aar 95.00 Kr. Medlemskab for 100 Aar 100.00 Kr.

**»Alle have Adgang«**

*Folkeuniversitetsvirksomheden i København gennem 100 år*



**VIL DE HAVE UDBYTTE AF FORÅRET?**  
**FOLKEUNIVERSITETET**  
HAR INDTEGNING I DENNE UGE



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Baggrund

- **H.C. Ørsted: Selskabet til Naturlærens udbredelse**
- **N.S.F. Grundtvig: Akademiet i Soer**
- **The University Extension, England 1873**
- **Filosofiprofessor Wilkens foredrag 1896**
- **Gerson Triers "arbejder skole"**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Forholdet til Folkehøjskolen



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Folkeuniversitetets historie 1898-1945; 1946-1970; 1970 -

- **Vækst – tilbagegang – problemer**
- **Problemer internt på Universiteterne**
- **Etableringen af komite systemet**
- **Det moderne universitets forpligtelse til forskningsformidling:**
- **Øger afstanden mellem universitetsbyerne og resten af landet**



AARHUS UNIVERSITET

---

DET TEOLOGISKE FAKULTET





# Intuitiv programlægning

- **Variierende mødeformer**
- **Variierende mødesteder**
- **Vekslede discipliner**
- **Tematiske programmer**
- **Inddragelse/ejerskab**
- **Forelæsninger/kurser**
- **Sommeruniversitet/Højskoledage**



AARHUS UNIVERSITET

---

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Det sociale element

## Lagkagen



## Ærø fejrer Kierkegaard



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# 1814

## Danmark - Norge

Artikel i program

Dansk-Norsk lagkage



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# Ærø fejrer Grundloven



AARHUS UNIVERSITET



DET TEOLOGISKE FAKULTET



# At drive Folkeuniversitetet i udkanten I

## Positive elementer

- **FU er et godt brand**
- **Stor lokal velvilje**
- **Flere menneskelige ressourcer end man tror**
- **Samarbejde med lokale aktører**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# At drive Folkeuniversitetet i udkanten II

## Udfordringer

- **Volumen: Folketal & tilbagegang**
- **Høje omkostninger**
- **Lokaler**
- **Rekruttering af vidende frivillige**
- **Rekruttering af forelæsere**
- **Pris og kvalitet**



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET



# De frivillige ildsjæle



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET

# Folkeuniversitet i Udkanten: En skrøbelig blomst der behøver pleje



AARHUS UNIVERSITET

DET TEOLOGISKE FAKULTET